

СТАНОВИЩЕ

от

Проф. д-р Татяна Симеонова Иванова, д.м.

на дисертационен труд на тема:

„ОБУЧЕНИЕ И ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ НА БАКАЛАВРИ ПО ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ ”

за присъждане на образователната и научна степен „ДОКТОР”,

Област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4.

Обществено здраве, докторска програма „Управление на общественото здраве”.

Автор: Валентина Матеева Александрова

докторант в самостоятелна форма на обучение по докторска програма „Управление на общественото здраве“, професионално направление 7.4. Обществено здраве

Научен ръководител: Доц. д-р Клара Докова, д.м.

Общи положения

Със заповед № Р-109-108 от 26.03.2021г. на Ректора на Медицински университет - Варна съм определена за член на Научно жури. На първото заседание на НЖ, съгласно Протокол №1/02.04.2021г., съм определена да изготвя становище по процедурата за придобиване на ОНС „Доктор“ от Валентина Матеева Александрова.

Съгласно представените документи всички изисквания по процедурите за зачисляване, отчисляване, изпълнение на индивидуалния план на докторант на самостоятелна форма на обучение и др., са спазени.

Докторантката в момента е асистент в Медицински колеж към МУ “Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

1. Актуалност на труда

През последните години здравните проблеми на обществото се очертават като многофакторни и изключително комплексни, особено в условията на глобализацията, действаща двупосочно в посока на увеличаване на опасността от разпространение на болести и други опасности и в същото време увеличаване на възможността за взаимен обмен на познания, информация и ресурси в локален и регионален мащаб.

Насочването на докторантката към изследването на проблемите по отношение на обучението и професионалната реализация на бакалаврите по обществено здраве е много навременно и актуално, особено в настоящата пандемична обстановка, по време на която се

доказа огромната роля, която имат службите на общественото здравеопазване, и особено необходимостта от квалифицирани човешки ресурси.

В тази насока дисертационният труд се очертава като много *актуален и навременен*.

2. Структура на дисертационния труд

Дисертационният труд е с *подходяща* структура, написан на 165 страници, илюстриран с 20 таблици, 8 фигури и 4 приложения. Библиографската справка съдържа достатъчни на брой съвременни литературни източници - 262, от които 119 на кирилица и 143 – на латиница.

а. Обзор на научната литература

Обзорът е *добре структуриран* и представя задълбочен анализ на обучението на специалистите в бакалавърски програми по общественото здраве, списъка на основните компетенции и което е особено важно, реализацията на бакалаврите по общественото здраве. Прави много добро впечатление стегнатото обобщение в края на обзора на литературата, посочващо проблемните области, свързани с обучението и реализацията на бакалаврите по общественото здраве у нас и в Европа. Много добре са разгледани въпросите за съответствието на обучението с предизвикателствата, с които се сблъсква общественото здравеопазване, приложимостта в България на възприетите европейски критерии в обучението на бакалаврите по ОЗ, предпоставките за професионалната реализация и професионалното развитие на инспекторите по ОЗ, като база за разработването на програми за обучение и решаване на въпросите с острия недостиг на квалифицирани кадри в областта на общественото здравеопазване.

б. Цел и задачи

Целта на дисертацията е *правилно формулирана* и произтича логично от направения задълбочен обзор на научната и литература и нормативните документи.

За изпълнението на целта докторантката Александрова си е поставила 7 логично взаимосвързани задачи, като е формулирала 6 интересни работни хипотези, които още веднъж подчертават сериозността на изследването.

в. Методи

Проучването е проведено в няколко етапа. Висока оценка заслужава факта, че са приложени различни и адекватни за етапите методи: приложени са исторически и документални методи, проведени са две собствени проучвания с приложен анкетен метод, задълбочено са проучени факторите, влияещи върху реализацията на специалистите чрез проучване на мнението на работещите бакалаври по общественото здраве в подходящи фокус групи, проучено е мнението на работодатели и ръководители на институции чрез провеждане на дълбочинно полуструктурирано интервю, проведено лице в лице, направен е анализ на

нормативната уредба. Като цяло оценката е, че докторантката е запозната много добре със съществуващите методи за провеждане на подобни проучвания, владее ги и ги прилага адекватно.

Методите са приложени към различни групи, което изисква много различна и задълбочена организация, гъвкавост на приложението им, натрупване на значителен по обем и разнородност материал, който да бъде обработен с адекватни статистически методи. Това е постигнато на високо ниво от докторантката, за което я поздравявам.

г. Резултати и обсъждане

Собствените проучвания отразяват историческото развитие на обучението в различните исторически периоди на нашата страна със задълбочено отразяване на хронологията на структурните и образователни промени на специалността. Този раздел е добре представен и представлява интерес и от гледна точка на история на медицината в страната.

Прави много добро впечатление съпоставянето на съдържанието и организацията на обучението по обществено здраве в ОКС „Бакалавър“ в България и Европа, валидирано чрез теоретичен анализ на учебната документация по ОЗ в ОКС бакалавър и представено много добре в прегледа на основните области на ОЗ.

Изучаването на съществуващото положение е направено задълбочено, подробно и по отделни области на образователните програми за европейските страни (Западна и Източна Европа) в сравнение с предметите, задължителни според ЕДИ в България.

Съвсем логично е обърнато внимание на организационните аспекти на обучението-институциите, в които се провежда обучението, периода на създаване на бакалавърските програми, срок на обучение в бакалавърска степен (години, семестри, кредити), форма на обучението и хорариум, език на обучението, изисквания за прием в бакалавърските програми, брой на обучаваните студенти, заключителен изпит, т.е. целият спектър на организационните аспекти, всеки от които е разгледан много компетентно.

Проучването на съответствието между областите на професионалните компетенции, разработени от ASPHER и ЕДИ в България, дава задълбочена картина на съответствието в различните области.

Въпросите на професионалната реализация и кариерното развитие са развити много добре и са база за научнообоснованите предложения.

Приветствам правилните разсъждения на докторантката по отношение на ОКС „Професионален бакалавър по“, и заключенията за несъответствията в нормативната база, което поставя тази степен на по-ниско ниво, и това е едно от препятствията за професионалната реализация и кариерното развитие на т.н. „професионални бакалаври“.

д. Изводи

Валентина Александрова е формулирала 13 извода в дисертационния си труд, които отразяват адекватно получените резултати. На базата на получените данни и собствения опит на докторантката, са направени подходящи препоръки по отношение на националната политика за кадрите в областта на общественото здравеопазване, на политиката и управлението на общественото здравеопазване на институционално ниво и препоръки по отношение на обучението и образователните институции.

е. Приноси

Приносите са групирани в 8 точки, като основните приноси са с теоретичен и научно-приложен характер, реализирани чрез представянето на многокомпонентното проучване на обучението по обществено здравеопазване във ВУ и институциите в Европа, предлагащи бакалавърски програми, сравнени с ЕДИ в България и насочващи вниманието към компетенциите на тези професионалисти.

Приносите са и в областта на създаване на научните основи за правилното насочване на националната политика за развитието на човешките ресурси в тази уязвима област.

3. Автореферат и публикации, свързани с труда

Авторефератът е представен на 75 стр. и отразява изчерпателно и адекватно изложеното в дисертационния труд. Александрова е представила 3 участия в национални конференции и научни сесии, в която е първи автор. Представените публикации покриват минималните национални изисквания.

4. Заключение

Дисертационният труд на Валентина Матеева Александрова е задълбочено разработен научен труд, третиращ детайлно проблемите на обучението и професионалната реализация на бакалаври по обществено здраве. Трудът е особено актуален и навременен.

Правилно планираното научно изследване с амбициозни цел и задачи, получените и творчески анализирани резултати, направените адекватни изводи и препоръки, доказват способността на докторантката да проведе широко и задълбочено собствено проучване с подходящи методи и инструментариум.

Във връзка с това смятам, че дисертационният труд на Валентина Александрова притежава всички необходими качества за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“.

Убедено давам положителна оценка за присъждането на образователната и научна степен „Доктор“ на Валентина Матеева Александрова в област на висшето образование: 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве, докторска

програма „Управление на общественото здраве” и призовавам и останалите членове на Научното жури да дадат заслужена положителна оценка.

09.05.2021г.

София

Изготвил становището:

(Проф. д-р Татяна Иванова, д.м.)

